

הרב יהודה דוד בלייך
ר"מ, ישיבת רבינו יצחק אלחנן

בביאור מיגו דזכי לנפשי זכי נמי לחבריה ומיגו דאי בעי מפקיר להו לנכסי והוי עני

איתא בגיטין דף יא: אמר רב חסדא התופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים באנו למחלוקת רבי אליעזר ורבנן דתנן מי שליקט את הפאה ואמר הרי זו לפלוני עני, רבי אליעזר אומר זכה לו וחכ"א יתנו לעני הנמצא ראשון אמר אמימר ואיתימא רב פפא דלמא לא היא עד כאן לא קאמר ר' אליעזר התם אלא דמיגו דאי בעי מפקר להו לנכסיה והוי עני וחזי ליה ומיגו דזכי ליה לנפשיה זכי נמי לחבריה אבל הכא לא ע"כ.

והנה בביאור גדר מיגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה נראה שמלבד הזכויות והתשמישים שיש לו לאדם בממונו וברכושו הקנוי לו הרי בידו להקנות ממונו לחברו בין לענין גוף הממון ובין לענין תשמישי חפץ הקנוי לו וזה שיכול להקנות ממונו ורכושו לאחר נובע הוא מעצם קנינו דע"י קנינו רכוש לו כל עניני בעלות ותשמישי החפץ ומעצם בעלותו של בעל הממון הוא הכח להקנות לאחר. וכ"כ מי שיש לו זכות לזכות בהפקר או בפאה מלבד מה שיש בידו לזכות בגוף הממון ובתשמישיו בשביל עצמו יש בידו ג"כ לזכות בו בשביל חברו ואין זה מפני שבא מכחו של חברו שבשבילו הוא זוכה אלא מחמת עצם זכות דידיה דע"י מה שיש לו הכח לזכות לעצמו יש לו ג"כ כח לזכות לחברו, דכמו שהזכות בידו להקנות ממונו לחברו, שזהו אחד מהתשמישים שיש לו בממונו, כמו כן בממון של הפקר וכדומה שיש לו הזכות לזכות לעצמו יש לו ג"כ הזכות לזכות בשביל חברו. ונראה שזהו הביאור של האי כללא דמיגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה דהיינו מאחר שיש לו הכח לזכות בממון לנפשיה, בין לגוף הממון ובין לכל תשמישיו, כמו כן הכח בידו לזכות גם עבור חברו שהרי הזכות לזכות בשביל חברו זהו חלק מעצם זכותו בממון זה.

ונראה להביא ראיה לזה מדברי הר"ן בב"מ דף יא: שהם יסוד דין שלוחו של בעל הממון וז"ל שם ואפילו מ"ד דאמר נמי המגביה מציאה לחבירו קנה חבירו לא מטעם שליחות הוא אומר כן אלא דוקא היכי דאיכא למימר מיגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה וכו' וטעמא דמילתא לפי שא"א [ל]זכות לחברו מתורת שליחות אלא א"כ עושה שליחות של בעל הממון עכ"ל. הרי שכתב בהדיא שאע"ג שאין כח לאדם שלא נתמנה לשליח לזכות בהפקר בשביל חברו מדין שליחות, דמאחר שאין כאן שליחות של בעל הממון אין לו כח הזכיה, מ"מ במקום ששייך מיגו דזכי לנפשיה שפיר מצי לזכות בשביל חברו ולא בעינן בכה"ג שליחות של בעל הממון. הרי מוכח דבאופן זה שזוכה לחברו ע"י מיגו אינו בא מכח חברו שזוכה הוא בשבילו, דאם הוא בא לזכות בכחו של חברו הרי בעינן שלוחו של בעל הממון כמו שהסביר הר"ן, אלא ע"כ כשבא בתורת מיגו אינו בא מכח חברו כלל אלא בא לזכות מחמת עצם זכותו בממון זה ובכה"ג שבא מכח זכותא דנפשיה מוכן הא דלא בעינן שלוחו של בעל הממון. ולקמן נבאר מיגו זה באופן אחר.

ועדיין יש לבאר המובן של מיגו דאי בעי מפקיר להו לנכסיה והוי עני שהרי מיגו כזה לכאורה תמוה ביותר שהרי עכשיו עדיין עשיר הוא ועשיר מופקע מפאה וא"כ א"א לו לזכות לעצמו ומאחר שאין לו עתה שום זכות לזכות לעצמו בממון זה איך יזכה בשביל אחר.

ונראה להקדים דבאמת יש לחקור בנוגע לגדרו של איסור עשיר בפאה אי הוי איסור מיוחד בלקיטת הפאה שהותרה רק לעניים ונאסרה לעשירים או אם איסורו של העשיר הוא מתורת איסור גזל דמאחר שאין לו זכות בלקיטת הפאה ממילא אם זוכה בה הרי גזל הוא בידו. ונראה דמקרא דלעני ולגר תעזוב אותם נלמד איסור מיוחד על לקיטת העשיר והיינו שהתורה נתנה זכות לקיטה רק לעניים ומזה גופא שלא הותרה לקיטה לעשירים חל עליהם איסור לקיטה, ואמנם אחר שזכתה תורה פאה לעניים יש מקום לומר ששפיר שייך ביה איסור גזל ג"כ וכן מורה פשטות לשון המשנה בפאה פרק ה' משנה ו', „הרי זה גזל את העניים“, הרי מבואר להדיא שיש איסור גזל בפאה. אמנם נראה שהאיסור גזל תלוי באיסור לא תלקט ולא שהאיסור לא תלקט תלוי באיסור גזל, והיינו דכמו שקנינו של אדם בממונו אינו בא באיסור גזל אלא אדרבה איסור גזל נובע ממה שיש לאדם קנין בממונו כמו כן בפאה איסור גזל בפאה בא מכח איסור לקיטה שחל על העשירים. ויש להביא ראיה לזה מדברי רש"י בב"מ דף ט: ד"ה מי שליקט שפי' בדברי ר"א דאמר זכה לו דמיירי באדם בעלמא שאינו בעל שדה דאי בבעל השדה לא אמר ר' אליעזר זכה דליכא למימר מיגו דזכי לנפשיה דאפילו הוא עני מוזהר הוא שלא ללקט פאה משדה שלו כדאמר בשחיטת חולין לא תלקט לעני להזהיר עני על שלו עכ"ל. והאחרונים הקשו על דברי רש"י דמאחר דאף באדם דעלמא צריכים אנו לדין מיגו כדי שיזכה לעני א"כ אף בבעל השדה עצמו נימא מיגו דאי בעי מפקיר להו ולא הוי שלו וכבר הסביר הגר"ח זצ"ל החילוק בין בעל השדה ובין איניש דעלמא דאיניש דעלמא המלקט שלא כדין יש בלקיטתו משום גזל עניים אבל בבעל השדה שליקט מלבד מה שיש בלקיטתו משום גזל עניים יש בלקיטתו גם איסור דלא תלקט לעני לא תלקט לו. ומבואר מדברי רש"י דמיגו דאי בעי מפקיר נכסיה לא מהני אלא לדין גזל, אבל במה שנוגע לאיסור לא תלקט לא מהני מיגו, וביאור הדבר הוא דמה שעשיר אינו יכול לזכות בפאה אין יסוד האיסור מחמת לא תגזול דרמי עליה דא"כ איזו נ"מ יש בין איסור גזל לאיסור אחר ולמה לא נסתלק ג"כ איסור לא תלקט ע"י המיגו כמו שנסתלק איסור גזל ע"י המיגו אלא ע"כ צ"ל דלא אסרה תורה לעשיר ללקט פאה באיסור לא תגזול, שהרי אי אסרה תורה פאה לעשיר באיסור גזל הרי מופקע הוא מאותה הפאה לגמרי, אלא צ"ל שזהו דין מסוים שהתורה זכתה פאה לעניים לבדם ולא לעשירים ועשיר שאין לו אותה זכות אסור לו ללקט וממילא אם נוטל מה שלא זכתה לו התורה הרי הוא גוזל את העניים, אמנם מאחר דשייך ביה מיגו דאי בעי מפקיר נכסיה והוי עני אינו מופקע לגמרי מפאה מחמת איסור דלעני תעזוב אותם ומאחר שאינו מופקע לגמרי מפאה שייך בו מיגו, ועוד יתבאר דבר זה לקמן, אבל בעל השדה שאסור לו ללקט בשדהו אף בהיותו עני, היינו לא שחסר לו זכות לקיטה בשדה שלו אלא שהלקיטה נאסרה באיסור מיוחד של לא תלקט להזהיר עני על שלו, וע"י איסור זה נפקע לגמרי מלקיטת פאה של שדהו, משא"כ סתם עשיר בשדה שאינו שלו לא נפקע לגמרי מפאה של אותו שדה אלא שחסר לו זכות לקיטה ולכן שפיר מהני ביה מיגו כדי שיזכה לאחר, והיינו שהמיגו דאי בעי מפקיר להו לנכסיה מוכיח שאף בהיותו עשיר לא נפקע מפאה בעצם שהרי עדיין הזכות בידו לזכות בפאה כשהוא עני ובידו הוא להפקיר נכסיה ולהיות עני ורק מצד היותו עשיר אסור לו לזכות לעצמו ולכן אין זה מגרע כחו לזכות למי שאינו עשיר.

והנה עצם הדבר שהעשיר נאסר בלקיטת פאה מצד איסור חדש של לעני ולגר תעזוב אותם ולא מצד איסור גזל דעלמא מוכח מדברי הגאון ר' אלחנן זצ"ל בקובץ שיעורים חלק ב' ס' י"ז, שכתב לומר דמשעה שהפריש בעל השדה עד שזכו ביה עניים אין להם שום קנין בעצם הפאה כמו שמורה פשטות סוגית הש"ס דפליגי ב"ש וב"ה אי הפקר לעניים הוי הפקר או לא דב"ש ס"ל הוי הפקר ומייתי ראייה מפאה וב"ה דס"ל לא הוי הפקר ס"ל דפאה גזה"כ מיוחדת היא ואין ללמוד ממנה.

והנה בביאור גדר הפקר לעניים אין לומר שעדיין יש לו למפקיר זכות בממון שהפקיר, זאת אומרת דלגבי עניים חל דין הפקר כמו הפקר דעלמא אבל לגבי עשירים נשאר אותו דבר שהפקיר ממונם של הבעלים. אלא הגדר של הפקר לעניים הוא כמו הפקר סתם והיינו דמשעה שהפקיר ועד דאתי לרשות זוכה לית לי בעלים כלל, אלא דכמו שיש לבעלים הכח להקנות לאנשים מסוימים והזכות בידם להתנות תנאים בקנינים שעל ידם הם מקנים לאחרים ובידם לעכב חלות הקנין אם לא נתקיימו התנאים שהתנו כ"כ לגבי הפקר יכולים הם לגדור עצם ענין ההפקר שתהיה הזכות לזכות רק לעניים ולא לעשירים, וכ"כ לגבי פאה שלכו"ע חשיב הפקר לעניים.

והרי אם יש בפאה משום הפקר ומשעה שהפריש בעל השדה ועד שזכו ביה עניים אין לאותה הפאה שום בעלים נמצא דלא שייך בה איסור גזל כלל מאחר שאין לה בעלים קודם שזכו ביה עניים וע"כ מה שאסור לו לעשיר ללקט איסור מיוחד הוא ולא איסור גזל ומה דאיתא במשנה פ"ה דפאה הרי זה גזל את העניים היינו הפקעת זכות עניים ולא גזל ממש.

ועוד נראה לבאר מיגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה על פי יסוד אחד ששמעתי בשם הגאון ר' ראובן גראזאווסקי זצ"ל והיינו שהיה רגיל לפרש דזכיה ושליחות שני ענינים נפרדים הם והיינו דגדר שליחות הוא שמעשה השליח נחשב כאילו עשהו המשלח בעצמו והשליח הוי כמו ידא אריכתא של המשלח משא"כ בזכיה מעשה הזכיה לעולם אינו חשוב כמעשה של מי שבשבילו הוא זוכה אלא חדשה תורה שמעשה זה של מי שזוכה לחברו עולה בשביל מי שבשבילו הוא זוכה, ולפי יסוד זה שזכיה אינה כמעשה של מי שזוכים לו יש לפרש שאופן הזכיה הוא שהזוכה לחברו באמת עושה מעשה הקנין לעצמו וע"י זה שעושה קנין לעצמו נקנה החפץ למי שזוכה עבורו בלא מעשה חדש וזהו אופן הקנין בתורת זכיה. וכעין סברא זו כתב הנתיבות סי' ק"ה ס"ק ה' לענין פועל.

ויש להוכיח שקנין ע"י זכיה אינו כמו קנין הבא ע"י שליחות דעלמא מקושית התוס' בקידושין דף מב. ד"ה איש זוכה ואין קטן זוכה שהקשו ואם תאמר ולמה לי קרא והא קי"ל דאין יד לקטן וקושיתם היא לענין זכיה אבל לא הקשו למה בעינן קרא למעט קטן מפרשת שליחות, זאת אומרת למעט קטן שאינו נעשה שליח לגדול, ומזה שהקשו רק על מיעוטו של קטן מדין זכיה הרי מוכח דסברא פשוטה היא דבעי קרא למעט קטן משליחות והיינו דאע"ג שאין מעשה קטן כלום מ"מ בלא מיעוט מיוחד היה יכול להעשות שליח לגדול מפני שמעשה השליח אינו חשוב מעשה דידיה ואילו היה הדין שקטן נעשה שליח לא היה חשוב מעשה הקטן כמעשה דידיה אלא היה נחשב כמעשה המשלח ואע"ג שאין יד לקטן מ"מ אילו נעשה שליח לגדול היה נחשב קנינו כמו קנין של המשלח ומאחר שהמשלח גדול הוא הרי יש לו יד,

אבל לענין זכיה שפיר הקשו התוס' שהרי מעשה הזכיה הוא מעשה של המזכה ופשיטא שקטן אינו יכול לזכות שאינו יכול לעשות מעשה קנין ולא בעינן קרא מיוחד למעטו.

ועוד ראיה ליסוד זה מהא דמבואר בקידושין דף ז. באמר לאשה הילך מנה והתקדשי לפלוני מקודשת מדין עבד כנעני וע' פ"י שם בסוגיא שכתב דבמקח וממכר בכה"ג באמר הילך מנה ותהא שדך מכורה לפלוני קנה מדין זכיה דזכין לאדם שלא בפניו ומש"ה השמיט הרמב"ם דין עבד כנעני בהל' מכירה ולפי דבריו הא דבעינן בקידושין דין עבד כנעני הוא רק מפני שבקידושין לא שייך זכיה. אלא צריכים אנו להבין לגבי קידושין למה אינה מקודשת אף בלא דין עבד כנעני שהרי בהא דהילך מנה והתקדשי לפלוני כתב רש"י שנותן הכסף הוא שלוחו של המקדש אלא שנותן כסף שלו ולא כספו של המקדש וא"כ קשה מה בכך שהכסף הוא של השליח ולא של המקדש סו"ס שלוחו של המקדש הוא וצ"ל דשליח העושה מעשה קנין נחשב כמו שהמשלח עשה מעשה הקנין בעצמו, אבל כל זה שייך רק לענין עצם מעשה הקנין שידו של השליח נחשב כידו של המשלח אבל מ"מ בעינן שימסור השליח ממונו של המשלח דלעולם לא חשיב מעשה קנין אלא אם נעשה בממונו של הקונה שנותן הממון למקנה וע"י זכייתו בכסף מקנה הוא החפץ לקונה וכל שאינו ממון של הקונה דהיינו של המשלח לאו כלום הוא לענין מעשה הקנין ולכן בקידושין בכה"ג בעינן דין עבד כנעני כדי שיחולו הקידושין. והנה במה שנוגע לענין זכיה אם נאמר שגדר זכיה הוא שהזוכה לחברו הוא רק כשלוחו של מי שזוכה עבורו אז בדין הוא שלא יהני בכסף של המזכה אם לא מדין עבד כנעני אלא ע"כ צ"ל בדעת הפ"י שבזכיה הקנין הוא של המזכה עצמו, זאת אומרת שמזכה קונה בשביל עצמו ושוב ע"י אותו המעשה בעצמו נקנה למי שזוכה בעבורו. וכיון שמעשה הקנין חשיב מעשה של המזכה עצמו שפיר סגי בכסף שלו בלא דין עבד כנעני, ומה שכתבו הראשונים שזכיה מטעם שליחות היא כבר פי' הקצוה"ח סי' ק"ה שאינו כמו אגן סהדי שעשהו שליח אלא שזכיה נכללת בגזה"כ של שליחות אבל אינה שליחות ממש.

ועוד ראיה משיטת רש"י בביצה דף לט. במחלוקת רב נחמן ורב ששת במילא ונתן לחברו אי כרגלי הממלא או כרגלי מי שנתמלאו לו ושם פירש רש"י שרב נחמן ורב ששת שניהם אית להו המגביה מציאה לחברו לא קנה חברו ופירש שם דרב ששת דס"ל כרגלי הממלא ס"ל דמגביה מציאה לחברו אף שלא קנה חברו מ"מ קנה המגביה לעצמו ולכן המים הם כרגלי הממלא דכיון דלא קנה מי שנתמלאו בשבילו נשאר הקנין לממלא ולכן הוי כרגליו עי' תוס' ב"מ דף י. דה"מ רב נחמן, והנה דברי רש"י לכאורה תמוהים הם דאם הגביה בכוונה לזכות לחברו הוי כמו שהגביה שלא לזכות לעצמו ופשוט שהעושה מעשה קנין בלא שום כוונת קנין אינו קנין כלל ומכ"ש אם מתכווין שלא יקנה הוא אלא שיקנה אחר שאין כאן קנין לדידיה, אבל לפי הנ"ל שפיר מובנים דברי רש"י והיינו שמאחר דכל ענין זכיה הוא באופן זה שזוכה לעצמו וע"י זכייתו לעצמו נקנה לחברו בלא מעשה חדש לכן שפיר מובן שאם יארע מאיזו סיבה שאין השני יכול לקנות אז לא נתבטלה הזכיה לגמרי אלא כיון שכבר קנה המזכה ורק שאינו יכול להקנות לחברו נשאר דבר הנקנה בבעלותו של המזכה ונמצא שהוא ממונו של המזכה, ולכן אם הדין הוא שהמגביה מציאה לחברו לא קנה חברו מטעם שחב לאחרים נמצא שא"י לזכות לחברו אבל מ"מ נשאר במעשה זכיה שלו קנין לעצמו כיון שכל דין זכיה הוא בגדר זה שלעצמו הוא זוכה ולעצמו שפיר יכול לזכות לחוב לאחרים.

וע"פ יסוד זה יש לבאר הגדר של מיגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה, והיינו שכל זכיה

היא בסדר זה שהזוכה לחברו באמת קונה הוא לעצמו אלא שחלות קנין של הזוכה לחברו מועיל בשביל מי שעבורו הוא זוכה בלא קנין אחר וזהו גופא המובן של האי כללא דמיגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה, זאת אומרת דע"י מה שזוכה לעצמו פירושו שזוכה לעצמו ממש שעצם הקנין הוא לצורך עצמו, זכי נמי לחבריה, והטעם הוא שהרי שכל דין זכיה הוא בכה"ג שזוכה לעצמו וחברו זוכה ממנו א"כ גם בכה"ג הדין כן ואע"ג שבזכותו חב הוא לאחרים מ"מ הרי לעצמו יכול הוא לקנות אף אם ע"י זה חב הוא לאחרים, ולכן יכול הוא גם לזכות לאחרים שהרי בכל זכיה באמת קונה הוא לעצמו ומיגו דכבר זכה ביה לעצמו כדין שוב זכה גם חברו ודו"ק.

אמנם עדיין יש לבאר הגדר של זכיה בתופס לבעל חוב במקום שהתופס בעצמו אינו בעל חוב וכך הגדר של הזכיה בעשיר שזוכה בפאה בשביל עני מאחר דבכה"ג ל"ש לומר שהמזכה קונה לעצמו, והנראה בזה הוא דאע"ג שאינו יכול לזכות בגוף הממון לעצמו מ"מ יכול הוא לזכות בהממון כדי להקנות לחברו ונמצא שהתופס לבעל חוב או עשיר הזוכה בפאה בשביל עני זוכה לעצמו רק הטובת הנאה של החפץ ובאמת אין לו זכות אחר בממון שזוכה בו זולת הטובת הנאה והזכות להקנות לאחר, ואף שבכל מקום הזוכה לחברו קונה לעצמו גוף החפץ וזוכה בכל הזכויות השייכות לאותו החפץ מ"מ במקום שא"י לזכות בגוף הממון של החפץ בכה"ג זוכה עכ"פ בזכות להקנות למי שירצה שאין זה נוגע לעצם הממון של החפץ, ולכן בכה"ג שעשיר זוכה בפאה עבור העני אם מאיזו סיבה לא יועיל הקנין אצל העני תשאר הפאה הפקר, והיינו שמאחר שהעשיר אין לו אלא הזכות להקנות לעני, כל שאין העני יכול לקנות נמצא שאין לעשיר בה כלום.

ובזה נראה לבאר ג"כ הגדר של מיגו דאי בעי מפקיר נכסיה והוי עני והיינו דע"י מיגו זה אין העשיר זוכה בעצם הממון של הפאה אלא זוכה בו רק בכדי להקנות לאחרים כמו שביארנו ואין לעשיר בפאה אלא טובת הנאה לבד, ומיהו מאחר שהזוכה עשיר הוא מן הדין לומר שלא יזכה אף לענין זה כיון שאין לו שום שייכות לפאה זו ואי לאו משום מיגו דאי בעי מפקיר נכסיה אינו יכול לקנות אפילו כדי להקנות לעני, ומיהו פשיטא שאין להקשות דאם מהני מיגו דאי בעי מפקיר נכסיה כדי לזכות לעני למה לא מהני אותו המיגו כדי שיזכה אף לעצמו דמיגו כזה אי אפשר לומר שהרי סו"ס עדיין עשיר הוא והתורה אסרה לו ללקט פאה אבל מ"מ מהני המיגו שע"י המיגו נמצא שאינו מופקע מתורת פאה אלא רק אין לו ההיכא תמצא ללקט לעצמו אבל מאחר שישנו בכלל פאה ע"י המיגו מהני מיגו דאי בעי מפקיר נכסיה שיוכל הוא לזכות כדי להקנות לאחרים. וכל זה שייך לומר רק לפי מה שהקדמנו שהעשיר נאסר בלקיטת פאה ע"י איסור מיוחד, אבל אם איסור של העשיר מטעם לא תגזול לבד א"כ בכה"ג שזוכה רק בטובת הנאה וגוף הממון נשאר לעניים ל"ש גזל כלל וא"כ למה לא יזכה לעני אף בלא סברת מיגו, ומ"מ בעל הבית שאסור לו ללקט פאה בשדה שלו מחמת איסור לא תלקט לא שייך בו מיגו כדי שיזכה לאחר שהרי נפקע הוא לגמרי מתורת פאה של אותו השדה וממילא לא שייך מיגו שיזכה בפאה של שדה זה שהרי אינו יכול לזכות בה בשום אופן, אבל עשיר לא נפקע מפאה לגמרי ובאמת הוי בתורת פאה רק שחסר לו ההיכא תמצא לזכות מאחר שאינו עני וא"כ שפיר שייך מיגו בכה"ג כדי שיזכה לאחר.

ועוד נראה לבאר הגדר של מיגו דאי בעי מפקיר לנכסיה על פי דברי הר"ש בפירושו למסכת פאה פרק א' משנה ו' שמדבריו למדים דס"ל שמשעת הפרשה כבר זכו העניים בפאה

ויש להם קנין גמור בה שהרי הר"ש שם הקשה למה בעי קרא למעט הפקר מחיוב מעשר לימעטיה מקרא דתבואת זרעך דמקרא זה ממעטינן לקוח שאינו חייב במעשר מחמת שאינו חשיב זרעך ותירץ הר"ש דבעי קרא למעט פאה שלקטו עניים דכיון דזכי להו רחמנא בהאי שדה תבואת זרעך קרינן ביה וע"כ כוונתו לומר שפאה אינה נכללת במיעוט של תבואת זרעך כמו ששאר הפקר ולקוח נכללים במיעוט זה משום דבאמת העניים יש להם זכות בפאה אף קודם לקיטה וע"י זכות זו שפיר קרינן ביה תבואת זרעך. וא"כ יש לפרש דמיגו דאי בעי מפקיר נכסיה המובן הוא שלא רק העניים יש להם קנין בגוף הפאה אלא אף העשיר יש לו קנין בפאה אלא שקנינו של העשיר הוא רק לזכות בפאה באותו הזמן שיהיה עני אבל מ"מ אף בזמן שהוא עשיר יש לו קנין ממון ממש לאותו זמן שיהיה עני ומה שאינו יכול לזכות לעצמו עכשיו בהיותו עשיר הוא מחמת איסור שרובץ עליו אבל מ"מ שפיר יכול לזכות לעני דמאחר שיש לו קנין ממש בעצם הממון אף שאינו יכול לזכות לעצמו מחמת שעשיר אסור לו ללקט לעצמו מ"מ יכול הוא לזכות עבור אחר שאין עליו איסור זה, נמצא שמה שהעשיר זוכה לעני הוא מצד עצם קנינו בגוף הפאה אף בזמן שהוא עשיר.